

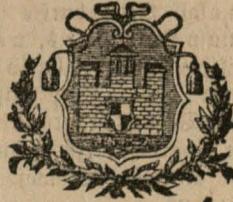
Lilzės Keleivis

(pirma „Naujasis Keleivis“).

„Lilzės Keleivis“, kas Pėtnyczią išdūdams laštūja
ant Bertainio Meto 50 Pen.

Apstelawimai yra nū bile kofio Posto priimami, arba
ir paczój Drukorijoj

J. Revländerio bey Sunaus
Lilzėje, Aukštoje Ulvez. 67 (Gohe Str. 67).

Apšakimai,

i Drukoriją Lilzės Keleiwio funkciami laštūja po 10 Pen.,
Prisiulymai 15 Pen.,
už ložnų smulkeis Raštais išpausią Gilę.
Gromatos dėl Lilzės Keleiwio patizės išrašomos tampa
i Lilzė, Fabrikstraze Nr. 13, parterre, nufuncziamos.

Nro. 32.

Lilzėje, 12. Augustą

1887.

Ant 10. Nedėdienės po šventosės Traicės.

Evang. Lut. 19, 41—48.

Jr kaip Jėzus prisiartino, išvydęs
Miestą werke, dėl jo, tarydams: Kad Tu
zinotumbei, tay ir apmisllytumbei hitame
sawo Czese, kas ant Tawo Pakajaus dera.
Bet dabar Tawo Akims tai uzslepta
yra. Nes ateis Czesas ant Tawes, kad
Neprietelei Tawę ir Tawo Waikus, kurie
su Tawim yra, apstos Pylimu, apguls
Tawę ir prispaus Tawę iš wisū Szaltū ir
sulygys Tawę su Žeme, ney Akmeni ant
Akmenis nepalikdami; dėl to, kad ne išpa-
žinai tą Czesa, kuriame atlankytas esi. Jr
iejes i Baznyczia pradėjo jis išwaryti toje
Perkancziūsus ir Perdūdancziūsus ir tare
jiems: Parasyta yra: Mano Namai Mal-
dōs Namai yra, bet Jus iš tū padarēte
Razbaininkū Dūbe. Jr jis kasdien mokino
Baznyczioje. Bet wyriausieji Kunigai ir
Rastemokytieji ir Wyresnieji Žmonesē ty-
kojo, jē nušawinti. Jr jie nerado, ką jam
darytu, nēsa wisū Žmones laifesi prie jo.

Jėzus Kartą Jeruzalės Miestui prisi-
artindams ir wisą jo Budawoniū Szlowę
po sawo Akimis turedams, nužiurėjo Dwa-
seje i busentyji Jeruzalės trudnaji Likima.
Jam tas Miestas teip prie Szirdiēs buvo
priauges, kaip wisos tos mylimosės Wietos,
kuriose jis mokines buvo; jam gailu to
graziojo Miesto, kursai per ilgus Czesus
daugel Žmoniū Mieris yra buwes, pastoj;
todėl jis ūgaras dėley jo praliejo ir sake:
Kad Tu zinotumbei, tai ir apmisllytumbei
hitame sawo Czese, kas ant Tawo Pakajaus
dera. Miestas sawo Pakajaus Priewoles
niekados Ižganytojui gywam esant,
o jau ir pirm jo, Prarakū Czese, nebuwo
išpazings; šep jis nebutu tyczionis tą
Malonę atgal stumes, kuri jam per Kristu
prisuoloma buwo. Wisas Ižganytojo Mo-
finimas tenay menkay Pasefimo te rado,
kad norint ir pridėtoji Proce gana didi
buwo. Daug Parizėjū ir Rastemokytujū
tenay gyweno, kurie Sawteisingume Žokanę
išpildyti dumojō ir Kristaus Mokslo nieku
wertu, jē prie to dar peikdami, kad jis

sawę per Mesiošiu pasidareš. Dabar Iž-
ganytojui hitus Smutkōs Žodzius kalbant,
rods dar Czeso buwo; weikę ale tasai
prabēgo, o tada parėjo sunkusis Atlan-
ky-mas, kaip Rymionū Ciecorui Titui be-
waldant Meto 70 po Kristaus Ūžgimimo
Miestas apgultas ir nu wisū Pusū pri-
spautas tape. Sunkesniōs Bēdōs Miestas
niekados nebuwo mates, kaip tūkart di-
dziausiems Ižgastiems beponawojant ir
Akmeni su Akmeniu sulyginant. Tas wis-
kas dėl to nusidawe, kad Jeruzalės Miestas tą
Czesa nebuwo išpazings, kuriame nu Diewo
Malonēs atlankytas tape. — Kad Ižgany-
tojis šendien ant sawo Kriščionystēs
nužwelgtu, tay jis berods dar ir daug Pro-
gōs rastu sakyti: Kad Tu zinotumbei, tay
ir apmisllytumbei, kas ant Tawo Pakajaus
dera, hitame Tawo Czese. Kaip tūkart,
teip ir dabar dar Kristus tuleropay per
sawo Tarnus Žmones ant Malonēs Priewo-
mimo pawadina; ale didžiam Pulkui, norš
Ewangeliōs Mokslo šendien wisur aiške-
y yra apsakomas, dar paslepta pasilikta, kas
jam ant Ižganytingumo pareina. Tokie
Raginimai ir Graudenimai nepasiliauja, o
Swietas tikš nor ant Wiešpaties Balso
girdēti, bet sawo placzioju Keliu toliaus i
Prapulki eina. Tūkart pūle Kristaus Karš-
tosės Ūgaros dėley Jeruzalės Apjekimo, o
už šendieniškaji Žmoniū Ūsikietinimā prieš
Wiešpaties Wadinimus jis teipojau gana
Tuzbōs turėjo, kaip jis Getsemanēj pra-
kaitawo ir wisas Griekū Raštas ant sawēs
užsimdams nepasakomā Tuzbā kentėjo.
Kristaus Meile prieš wisus Žmones, teip
senojo Czeso, kaip ir musū Czeso, lygi pasi-
liko; jis už wisus yra dirbēs ir kentējes
bey popirma jau ta Smutkā pajutęs, kad
tie, kurie Malonēs dalywais pastoti galėjo,
passtaus i Prapulki nueiti neprivalytu.
Nr todėl nekai Jeruzalės Miestui, teip ir
šendieniškaji Kriščionystei Bēdōs Czesas
pareiti turēti, kadangi Daugybē tą Atlan-
ky-mā nera išpazinusi, kursai jei per tūle-
ropus Mokinimus išganancziōjo Ewan-
geliōs Mokslo nusidawe? Beje, mes ne
galime žinoti, kofius wiršutinius Bēdōs
Stonus musū Kriščionystei busencziamē
Czese pertriwoti turēs, juš pat Kristus apie
Swieto Galā kalbēdams nu didžios Pri-
spaudōs Czėsū kalbėjo, butent, kad wiena
Karalyste prieš kitā, ir wiena Giminė prieš

antraję pasifelsenti ir kad nepasakomi War-
gai Swietā atlankysentis; ką pašenkliwa ale
wisos tokios Sunkenybes prieš tą amžinajū
Wargā, kursai kartunta Prapūlimui Padū-
tusius ušpuls? Dar tebiera Malonēs Czesas
ir kōznas, kursai Diewo Balso klauso, gal
busenczieses Sunkenybes išwengti. Kam
todėl Dušidōs Ižganymas Rupecziū padaro,
tas te atwalnyja sawo Szirdi nu wisokū
Necyzstumū pagal Kristaus Paweiklā, kur-
sai iš Baznyczios wisus Perkancziūsus ir
Pardūdancziūsus išwore ir Diewo Namus
wēl Maldōs Namais padare, Tokies Na-
mais tur ir Žmogaus Szirdis pastoti, jeib
Diews wienat joje sawo Buwē galētu pasi-
daryti. Kas Wiešpaczui sawo Szirdi yra
pašwentines, tas neprivalo pareiscziojo
Sudo bijotis; nēs tasai prie Diewo Apstei-
sinimā randa per Kristaus Ižganymo Darbā.
O kad ir wisokie Ižgasczēi ir Wargai Swietā
baugintu, tay tikš toks Diewui pilnay Pasi-
dawusyffis Pakajuje gal pasilikti, žinodams,
kad Diewo Kerštas jē neatšiekēs; nēs tok-
sai Žmogus jau Czesu buwo apmisllyjes,
kas ant jo Pakajaus dera. „Kad Tu zi-
notumbei, tay ir apmisllytumbei hitame sawo
Czese, kas ant Tawo Pakajaus dera,“ hi-
tas Wiešpaties Raginimas testow mums
wisuczēs po Akū.

Kas paslutiname Czese Swiete nusidawe.

Iš Mokietijōs.

Berlyne, 2. Aug. Iš Gasteino yra
rašoma: Wiešpats Ciecorus wafar papra-
stoj Abdynoj sawo Maudymā atliko, kursai
pagal Nodā Rieforiā pirm keliā Dienā ant
18 Minutū pailgintas tape. Po Maudymo
Ūžbaigimo Ciecoraus ant teip wadinamojo
Ciecoraus Talo pasiwaishtinēti ējo. Passtaus
klausies Ciecorus Maudymo-Paloczijue Bra-
neshimams Growo Berponcher bey Seheimroto
v. Wilmowski. Wafare pirm to Ciecorus
Patwietimui Growenēs Lehndorff ant Wa-
karēnēs setęs buwo. — Kaip dabar twirtu
Dalyku išštrode, Esteriskū Ciecorus su sawo
Palhdėjimu 6. š. Pētā Laife ant Apšlan-
ymo prie Ciecoraus Wiliumo i Gasteiną par-
feliaus, keta ale jau Wafare setancziōsēs Die-
nōs iš ten wēl atgalsugrēsti. Teip jau 6.
š. M. ir Jaskā Didercikene iš Weimaro ant
Ūsikwapšymo i Gasteiną parfeliauti ketanti.

— Karaluno Sweifata yra dabar, kaip is Londonės wienai Berlyniskai Ceitungai kad rasoma yra, teip toly pasigerinusi, kad toliaus platefni Branefimai neprivalu yra pastoję. Teip Raskas, kaip ir Balsas kine powisam priwalingaji Drutumq tur, ney jotto Ishaugimo Rasse niera matoma. Balsas tikt dar deley Atylumo czedyjamas tampa. Wisotinasis Karaluno Pasilaikymas yra labay gers. Is Ems yra rasoma, kad Karalunas su maju Lydetoja Pulfu 16. Augustq tenay parkeliasus, jeib ant Wasards Usbaigds dar sawo Sweifataq stiprintu. Paryziskoji Ceitunga „Figaro“ sendien sawo Staitytosiems tq pramanytaję Zinę pargabeno, kad pastutinosie Dienose Karaluno Pasilaikymas labay pikis esq pastojęs. Kaip mislytis galime, prie sitds Zindis ney wiens Jobis Tiesds niera.

— Princese Wilhelm yra su sawo trimis seniausis Sunais, Princas Wiliumu, Fribriku bey Adalbertu, wakar Wasare ant Bęg. 9 is Potsdamo ant Salds Wyl iskelawusi. — Princas Wiliums sendien po Peta ant Bęg. 1 ir 50 Miniuta i Tyroleriu Zemę iskellawo, jeib tenay ant Kalnodzia Medziokles pasidatu.

— 4. Aug. Cicorus yra Infanterijos Gendrolui, Growui Blumenthal, sekantji Raskiq pristudines: „As istariu Zums ant 30. s. M. — tds Dienos, kurioj pirm 60 Meta Jusq auksta Uzpelnima bey didjios Garbes teip bagotingasis Szluzmds Częsas prasidėjo, sawo hirdingiausius Palaimds Nuwelyjimusi ir weljju, kad Mano drauge pridetasis Ubrozis Zums dar ilgay, o potam ir Jusq Waitu Waitams po Akimis statytu, kaip Jusq Karalus Jusq aukstojto Uzpelnymo prie Laimėjimo trija slowingū Rakt ir Jusq wisimes Częsams ant Waitko Garbes Toblyczia usrasytuja Szluzbu wisuczęs su hirdinga Delawone ir aukstu Prispajinimu minejo. Teip ilgay, kaip Diwo Wale dar mumis podraugey prie wiens antro paliekta, wisados Jusq dekingasis Karalus Wiliums.“

— Hollanto Karalus nu wieno sweicersko Wakrafczjo kaip labay sergalings pajenklinamas tampa. Prie sitds Zindis tuluse wokistkai Waldzei artimuse Wakrafczjuse dar sekantjia Pamintėjimas pridemas yra: „Piktos Zines apie Pasilaikymq Hollanto Karalus per Tiesq isfirodo. Kad ir ne tiesog Gwawastis Wriegada randasi, tay tikt Karalui aukstoj Senatwėj stowent, galims Daitis yra, kad Ligustumas umay ant pulto Salo isfitti gal. Karalus, kaip zinoma, tikt wieng Dukterę tetur, septyniu Meta jenaję Princesę Wilhelmę, kuri wienatije Arwene hollandisfos Karund pasos. Didericystej Lufsemburg ale, kur teip wadinamofis saliskasis Jofanas gillaja, ji Arwena niera, bet ta Didericystje po Karalaus Smerties Nasawds buwusiam Ericiui pripala, kurio Arwawimo Teisybe be jotto Abejojimo yra. Berlyno Ceitungos kaip wirtq Daitq priima, kad wokistkoi Regierunga hitai Arwawimo-Teisybei prispajys ir Ericiui Adolfui nu Nasawds prie Pasipyrimo ant sitds Teisybes pagelbes. Prancuzai ale nenorentis prileisti, kad Nasawds Ericis Lufsemburkio Didericju pastotu, jey Hollanto Karalus pasimirtu, je norentis Lufsemburki Belgionams priteikti. Wiena belgiska Ceitunga „Etoile Belge“ (t. e. Belgijos Zwaigzde) wadinama, raso jiose Dienose: „Nasawds Ericiui ant Lufsemburki Randidotu bepastojant pasidarys ant wisa Rufia Prieftarawimai.“ Lufsemburkis hitai Zemet ne kaip Wokietijei del tds Wriegasties

turys priglaudjziamas buti, kadangi Didericystje wisotinay „prancuziska“ Zeme esanti; tami wirshy minetas Prashymas isguldomas yra. Szitas Ishtarimas ale powisam Retiesja yra, nes statistiskieji Sustatymai mumis isrodo, kad Lufsemburkio Gwawatininkai kine is wiso wokistds Gimines yra. Tarp ta 213000 Gwawatininka, kurie Rufia Skaityme 1. Decemeri sustaitomi tape, tikt tokie 3- iki 4000 tebuwo, kurie prancuziskay kalbejo.

— Trecioji Prowa deley Zemės Isdawimo prieš prancuziskus Szpionus, kurioj Präfekturds Sekretiers Cabannes bey teli apatini Urėdininkai Sztrasburkio Präfekturds ant Apsaltintuja Salo pareis, welkej po Uzbaigds Seritkes Atialkds Częso po Reichsgerike wedama bus. Kaip iskiol girdeti gauname, apie Darbus prancuziskuju Szpionu si Syki dar swardefni Isreiskimai nusidus, nekaij pirma atliktojoj Prowoj prieš Klein bey to Draugus.

— Wiena Sztrasburkiska Ceitunga apie sekantji Kelabumq prancuziskos Regierungos prieš wokistkaji Gewerbes Stropumq pramesa: Miestelij Embermenil pas Lüneville esancioji Popieriaus Fabrike, nu Brolia Weisbach wedamoji, pirm kelta Redeliu ant Apstundimo keliu prancuzisku Waiska per Paliepmq Präfektio Sznerb Mieste Nancy uzdaryta tape. Apturetojei tds Fabrikes labay didze Isladq tur, daugiaus kaip 100 wokistka bey prancuzisku Darbiniku yra sawo Dandis nufokę ir i Pawargimq nufumti. Broliu Weisbach yra prie Gruntawojimo tds Fabrikes wisus jofaniskustus Prashymus atlitustus, ititol su prancuziskofioms Wyriausybimis powisam Pakajuje gwenusiu ir wisoj anoj Szalyje tokioj Gardej stowėjusiu, kad anjai Paliepimas ne deley personiska Daljka, bet deley Pasipriesyjimo prieš Wokieczius bus isleistas tapęs.

— 5. Aug. Wakrafczjis „Nordb. Allg. Ztg.“ pagal istiktims Zines tus Nepakajawimui Wriegasties dandancijustus Pranesimus swetima Wakrafczju, pagal furius Cicoraus Pasilaikymas sletyn esq ejes, su Twirtumu per Pramanymus istaria. Cicoraus Pasilaikymas yra labay haunus, Syla imanytinay pasididino ir wisos kitos Zines, kurios tam priesais kq pakaloja, yra netikros ir be jotios Wriegasties i Swietq isleistos.

Is Estereikijos bey Ungari.

Wpue, 1. Aug. Is Malborghetto yra rasoma: Policija surado Miestelij Lecce tris Bomba Walepimus; tuleropi Suemimai deley to yra nusidawę; Mieste Ferrara tape daugel Apsaltymu nu Poliejds atimta, kuriuse Isrijds bey Dalmacijds Prowinca, kaip ir Miestas Trieste per italieniskus ishawtami tape.

— Popiejus Leo ant sawo Jubilaumo Szwentis is Wpno sunku is Aukfu taisyta ir su Demantais isgrojintq Kryziu gaus, kurio Wertybe ant kofita 100000 Aukfinu pareis. Estereikia Cicorus yra tam Daljku 20000 Aukfinu dowanofes; litusoji Dalibus nu Estereikijos Wagozju sudedama.

— Princas Ferdinands nu Koburkio yra nu sawo galutinio Apsemimo, taju i Miestq Sofia iskelauti, tikt wel atskreipti dawęs. Szendien pirm Peta atėjo antrasis Robininkis turkiskos Pasiantinjies Wpne, Nusred Bey, i Koburkio Paloczju ir idawe tenay esanziam koburgiskam Hofrotui Goemoery wieng Raskiq, jeib Namej n'esancziamjam Princui Ferdinandui padatu, kuriame Raste Princas ant jo pirmutinuja Ishtarima, kad pagal Jofanę elgtis norys, nurodomas yra; priegtam ir dar pridemas yra, kad Turka

Waldzia labay apgailėti turēsenti, jey Princas be Britarimo wisa Szpropds Maciu i Bulgarijq trauktu. Princas nu Stalgumo tame Daljke labay turys saugotis. Po Peta sujektojo turkiskasis Pasiantinjis Saabullah Pasja personiskay pati Princa, jeib su jami Burna susikalbedams daugiaus ant to nurodyti galetu, kas jau atsiustame Raste buwo rasyta. Iskiol dar niera zinoma, Iq Princas is Turkijos Graubenimo ishdarys. Mislyjama, kad Princas sawo Iskellawimq wel toliaus ant ilgesnio Częso paliksę. — Sziczion dabar ta Pasfalba praspilatino, kad Princas nu Koburkio su Rastewirk bey Stransky sendien i Bulgarijq iskelawęs esq.

— 3. Aug. Wiens estereikiskas newiernas Posto Urėdininas, Wardu Baleski, kursai daug Piningu sawo Urėdq pilnawodams nuslepę ir potam su tais i Amerikq isbęges buwo, tape nu amerikonskoses Sudjios Mieste New-York Estereikia Regierungai ant Pasorawojimo ishdudamas; jisai sendien i sawo Tewiske per Jures atgalryhti turę; Poliejds Urėdininkai is Wpno Miesto ji palydęs.

— Du Szpionu, kuriudu kaip robos Waskolka Sambininku yra, butent wiens Prancuzas, Wardu Adolf Carabet, bey wiens Waskolus, Wardu Jozepas Salowik, wakar Lemberkio Priemiestij Hofosto suimtu tape. Judu pirm 3 Mēnesia i Hofosto paręso, kur judu Malung bey Dirnq nufisamde ir labay daug Appgardę aplinkny bastęs; Poliejca ant ju dwieję per dwi Redeli dabojusi buwo, itkol judu galiausey uzklupo.

Is Prancuzijos.

Parjze, 3. Aug. Prancuzioj wel wiena nauji Repetyrgiwiera israsa yra ir, kaip mislytis galime, Prancuzai su didze Burna apie tq naujji Isradimq kalba, kursai Wokieczius su sawo Isradimu powisam Uzpakaly paliektęs. Pas Miestq Bourges pastucziausey laikytasis Szewimo Wandymas Szaunumq to naujoso Staisyimo pilnay isrodeęs. Trys Giwieru Fabrikes Dienę ir Rakti su Gatawojimui ta swiejusa Repetyrgiwiera Darboturencijos. — Tikt palaukime ale ilgiaus, ar ne su toms Giwieromis lygey eis, kaip su is Pradzios be Galo pagirtosioms MelinitBomboms.

Is Englanto.

Londonę, 3. Aug. Urwa arba Tunelis po Juru Rankowe tarp Prancuzijos bey Englanto (Pas de Calais) dabar tikt neibus budawojama. Engliskasis apatinyjis Deputiertbutis Uzmanymq apie tolesnius Wandymus deley Budawojimo ands Urwds su 153 Walsais prieš 107 Walsus atmete.

Is Italijos.

Ryme, 4. Aug. Pasimirimas burwojo Ministerprezidento Depretis yra wisa Italiq i didze Smutq pargabengs. Wisk italieniskieji Wakrafczjei isliudyja, kad nu pat Pasimtrimo didjiojo Garibaldzio bey Savour ney wieno Italienerio Emertis (Wiktoro Emanuelio berods isimant) toki wirting Gedėjimq n'esq padaręs, kaip wirshy minetojo Nabaštinko. Miestas Stradella, kuriame Nabaštinkis gimes yra, apšeme jam Paminkq pastatydinti; Zemės Saimas keta ne menq Piningu Szmotq ant to pridėti. Nesustaitomos Depešes nu Wyriausybja bey siokiu Personu i Stradella pareina. I tq majasi Miestq tiel daug Zmonia susijejo, kad tulasis Rastwynęs nufoksta. Wpatiskay ant to nurodoma yra, kad wokiskasis Karalunas Apgailėjimo-Depešę atsiuntęs. Ministeriei Seredds Wasare i Stradella ant Palaidojimo susieis. Tie Zalnieri, kurie Sawontruki palydėti turęs, aplink Miesteli Kwartieras tur.

Wakar iwelyjo ir Rymo Miesto-Rota 100 Tuf-
fancziu Lire ant Pastatymo wienu Paminklo
Ryme Nabastiniukui ant Garbės.

Stradella, 4. Aug. [Depretio Palai-
dojimas.] Nu pat ankstybo Rytmečio Mieste
didis Krišdėjimas ponawoja. Daugel Ge-
dėjimo-Foniā Ulycziose isfelta yra. Langai
yra jūday apbengti ir su Nabastininko Abrozū
isgrojinti. Rytmetų Zalnierai sustojo, jeib
Ulycziose sawo Wietas iimtu ir tūmi prie
Gjimo bey Waziawimo Dawadg darytu. Ant
wienu Syklo ypatiski Selželtrufei is Miestā
Pawia bey Turin su Deputiertais ir Sena-
tozeis, o ir wiens Trufis su Ministrėis bey
wisofitā Wyriaušybā Wieteninkais is Rymo
parfelawo. Princas Amadeus ant puse de-
wyniū Žegoriaus i Nabastininko Namus nu-
kellawo. Ant Žeg. 11 pirm Pētā Lawono-
trufis pirma apšakytame Dawade traukti pra-
dėjo. Wisur Gailėstis matomas yra; tikt
fataliskėjei Kunigai nu hitā Laidotuwjā po-
wisam astu pasliko.

Iš Maskolijės.

Petersburktyj, 2. Aug. Smertis
pastutinuse Metuse Swiete sawo Darbq pro-
wydams ir daugel tujā pawadings yra, kurie
Waldonyscziā Wyshatj stow arba Polytikōs
Wades sawo Rankoj laiko. Ne wisados jis
Išfadq, bet daug Kartā ir Palaimōs tūmi
Swietui padaro. Wofiskamjam Elecorui bey
jo Laimėjimā Draugdalininkams dar wis
sawo Urėdā be pilnawojaut ir i togē Senatw
parėjus, knri daug aufstiesne nž nu Psalmisto
paminėtaję yra, Smertis tarp Cyropōs „Karo
Partijōs“ wieng po fito su Jawim pasiwadina.
Kaip foks Diemo Pirktas mums tai pasirodyti
tur, kad ansai Bagiejōs Apaštalas Gambetta
Prancuzijoj, potam Smarkauininkas Skobelew
tarp Maskolijā, kaip ir Wofieciems nepriete-
liškais Afakow po fits fito is Gywasties at-
stoti turėjo, kurie wiens Pawaja tridinti geida-
wo. Pirm felitā Dienā pasimire dabar Mas-
kolijoj ir Wofieciā Newydonas Rattow, kuri
ypaczey Prancuzai is geray pajstamōs Prie-
jasties i sawo Szirdi buwo isglaude. Rat-
towo Palaidojimas, kiel po pirma numanyti
galime, selanczeje Subatq nusidūs. Tris Die-
nas pirm sawo Smerties Nabastininkas dar
wienu maloningg Depešę nu Maskolijā Eleco-
raus gawo, is kurios pastutinoms Adynomōs
Palinksmuojimas pasidare. Nu swetimustā
Ceitungā Wyneriā Laikrašejei nu jofio Ged-
ėjimo atsilaisydami teipo raso, kad is tofio
Atsitikimo Gyropa ne galenti nusiminti, kurfai
Panslawistams Baimēs ir Szirdperšōds pada-
ras. Tikt czeiškėjei Laiskai fitofę Kalbg
wartoja, sie pasigūdžia labay apie tq suntūji
Prapulbymq lukurauja ale prie to, kad Rat-
towo Dwase su jūmi i Dūbę nepareisenti, bet
laimėdama ant wisā slawiskujā Zemjā is-
plēfenti. Parzyškėjei Laikrašejei tam ligioj
Dumoj raso, ypaczey Ceitunga „Intransi-
geant“ kurfai apgailėdams ant to nurodo, kad
Rattowōs pirm wisako Wofieciū Repretelus
buwus. Priededama dar yra, kad Wofieciē
bey Englendirai rasi tie wienatijie tebusentis,
kurie pasidziaugsentis, kad Smertis jā di-
dziausyji Priešeinkā atėms. Ant Užmany-
mo nekuriō Doctroy Wieteninkai prancuzi-
skujā Laikrašejiā wieng Deputacionq su Wal-
nifu ant Rattowo Palaidojimo i Moskawq
nustus. Wisā Partijā Ceitungos tam Užma-
nymui pritara. Wienof pirma dar palaukti
turime, ar maskoliskioji Regierunga prileis, kad
fites Laidotuwes ant didzio polytiskio Iffi-
reisktmo pasinaudojamos butu.

— 5. Aug. „Beržes Ceitunga“ fates
girdeėjūsi, kad aufstiesniuse Regierungōs Wals-

czituse per galimq Daljā laikoma esq, prie
Wartojimo naujojo, dėley Swetimustā isleistojo
Zofano felis Kulengwinimus iwelyti. Palie-
pimas dėley Attolinimo swetimōs Zemēs Žmo-
niā is jū Urėdā prie Wyriaušybā bey Kup-
cyštėje neturys is Pradžjōs dar pildomas
buti, potam esq padamadhta, kad tiems Kup-
cziems bey Indurijōs Wyrams, kurie mas-
likšais Padonais nor pastoti, fitas Perstwert-
imas kiel galima palengwinamas butu.

Moskawoj, 6. Aug. „Mosk. Ceit-
tunga“ isplatina wieng Elecoraus Depešę,
kurtoj fesai Rattowo Rašlei po Prisiapši-
nimu apie Nabastininko Užpelnymus sawo
Upgailėjimq istaria.

Iš Grykū Zemės.

Atēne, 27. Jul. [Roma tarp Plėšikū
bey Zalnierū.] Wakar po Pētā tape wienu
is 14 Wyru pasidaranti Plėšikū Gauja nu
wienu Pulko turkiskū Zalnierū wiename dwi
Wyli nu Katerhūds astu gulencziame Kieme
pas Jurū Krantiq tarp Olympaus Kalnyo
bey Miesto Soloniki i Anksitumq suspriausta.
Po dwiejā Adynū ilgōs didziōs Komōs tape
dešimt Plėšikū, tarp kuriū ir jā Wyresnyšis
rados, nugaloti; kiti pasilikusejei keturi Plė-
šikai pasprudo kalin. Nu Zalnierū du Wyru
neghyu ant Wietōs pasliko ir astūni ironyti
tape. Galwos tā dešimt nuztudytuā Plė-
šikū tape i Katerhūds nugabentos. Wisoj
Paskalėj Olympaus-Kalnyo rodos Plėšikū
Gaujos krišdėti krišdancijos.

Iš Vietnawōs bey abiejū Prusū Prowincū.

Tilžėje, 4. Aug. Dragunū Regimentui
jau pirm fofitā 14 Dienū ant Manėwerio is-
traukus yra dabar ši Rytmeti ir Pestininkū
Bataljons su Selželtrufiu i Karaliaucziū is-
liawgē.

— [Gera Roda Zalnieriams bey Pju-
ties Darbininkams.] Dėley Karšezio Apwalio-
jimo apfalo wiens aufšis Oficyrš Zalnieriams
Žtaifimo-Dawadus prie ilgėnio Maršierawo-
mo, kurie ir Ciwillistams naudingi ir Padabo-
jimo werti yra. Apte Priprowas, kurtomis
Burnōs bey Diejuwo Iščziuwimq atlaikti
galima yra, jis teipo faso: Kad mažq Cibulēs
(Swogundōs) Rypq arba Stufeli tarp Lupa
arba ant Diejuwo pasiimi, tay Diejuwis neiš-
dziusta ir Burnōs bey Rosēs Gysleles is to
nauji Atgaitwinimq gauna. Spaniskame Wais-
ke ant Pawelkšo hita Priprowa labay tanke-
wartojama yra. Dar stipriaus mažas Stufe-
lis Szęsnago prowyja. Kōts medinojo Szę-
nago, kurfai tanke prie Kelio randamas yra,
tarp Lupa beframtinėjant, Gysleles Burnoj
atgaitwina. Lapas arba Kōts medinujū Ruff-
tyniā teipjau naudingi isfirodo, je ir kojnas
Zolēs arba Jawū Kotelis tarp Lupa bey Dan-
tā smagu Prowyjimq padaro ir nedūd Burnai
išdziuti.

Tilžėje, 8. Aug. Pastutinys Mėnesio
Aptemimas ficzion tikt ant Walandōs tebuwo
matomas, kadangi Menū nu Debesiā iki po
Žegoriaus 10 apbengtas buwo ir potam ant
Walandōs teprašwito. — Wisotinas Saulēs
Aptemimas mums dabar wis arcziaws pareina.
Kaip Skaitytojei žino, tafai 19. Augusta Ryt-
metų anksti po Saulēs Uztekėjimo nusidūs.
Tilžėje Aptemimas wisotinas nebus, wienof
n'aptemusoji Dalis tikt labay menfa tebus;
fas pilnaji Aptemimq, kad ir tikt ant felitū
Miniūtā, matyti nor, tur i Kraupiskius, Mė-
laulius, Skaisgirius, Lengwėzius, Wiswilę,
Istrutę, Goldapę i. t. t. nukeliant; jau ir Gi-
liuse bus Aptemimas pilns matomas, Klai-

pėdoj wienof nu jo niekq nebus matoma.
Tilžėje uztekeēs Saule ant Žegoriaus 4 ir
34 Miniūtā, o jau po 4 Miniūtā bus mato-
ma, kaip Wenū Saule apbengti pradēs, jey
Dras cysstas bus. Ant gero Apfwalgymo
reik aprukytus Stikus pasirupinti, kurie ge-
riaušey tūmi pataisomi yra, kad Stikq Wa-
landq ant degancziōs Lampos laikai. Sauleš
Szwiefa ney wieng Alies Mirkšni be Sargy-
bēs esanczioms Alims nebus pakelama. Wisas
Aptemimas truks fofitā dwi Adyni. Niek te
neušigaishta, 19. Augusta anksty atskelti! nēs
ney hitne, ney ateiscziame Gjimtety nebibus
Saulēs Aptemimas matomas. Gžese to Apte-
mimo Notura dywnq Ižwilgi parodys; pagir-
takis Ižwaigdininkas Secchi yra Wiete 1860
wisotinq Aptemimq matēs ir ji fitelpe aprasēs
„Wisā Daiktai aplink mums priima fitofitā Par-
wq ir wisā Notura parodo trubnq, tamsu ir
fūne grumzdanti Abrozq parodo; graziusis
Zolēs bey Medziā Galumas perfikeczia i pilkq
Parwq, Dro Aufstume netoly Saulēs Dan-
gus kaip foks Szwins pasirodo, o cze, kur
Dangus su Zeme rodos susieinas, geltonokas
Galumas yra matomas. Imogaus Weidas
gauna Lawono-Parwq, kaip kad jifai prie de-
gancziō Sypriaušo Diepsnōs libj pasrodyti,
Dras haltesnis pastoja ir wisā Gywasties Syla
rodos Noturoj mentyn einanti. Prie to wi-
sotinas Tykumas ponawoja, Pawkštelei pas-
šep ir Wabalai bey Musēs ir Warmai pra-
pūla.“

Geinrichswaldėj, 4. Aug. [Balamu-
tyfte.] Wakar ant musā Amtsgeriktēs wiens
Wyrs atgabentas tape, kurfai Nazbajstet
prilygstanti Darbq ispromyžēs yra. Ufinin-
ke, Rašle Westphal Kreywėliuse butent Ryt-
metų ant Ganyklōs tris Arklis nudurtus
ir septynis fitus sunkej pageistus atrado.
Tūjau mislyjama buwo, kad Biktadėjis tas
Geikneris bus buwēs, kurs dabar suimtas
randasi. Jifai Dienq pirm to nu musā Amts-
geriktēs prasubhtas buwo, kad is Geikneriā
Buto jo Gaspabinēs tūjau turys istraukti,
kadangi jis po Smerties Gaspadoriaus W.
paslikusejei Rašlei niekados nebibuwo klausēs.
Tūjau todel wakar Rytmetų apie tq baifuji
Darbq Szandarui S. Naujojoj Zine dūdama
buwo, kurfai prie ano Geiknerio Namū Per-
jėškujimq laike. Szifai ale nu to Darbo niekq
nenorėjo žinoti ir atšliepe, kad praėjusoj
Naktj miegojēs. Kaip ale jo Moteriskę
perklaufinėjama tape, ji isšipaztuos, kad jōs
Wyrs Nakties Laike Namėj n'efas buwēs,
parode ir wieng kruwinq Sypst bey su
Krauju apterstus Rubus. Potam tape tas
neįmogiskfais Muczelnink i Kalėjimq ikiftas,
kur jis is Pradžjōs berods toliaus gynēs,
galtausy ale wisq isšipazino.

Szwartnortėj, 1. Aug. Pastutiname
Gžese yra su Mėskere daug Ungariū sugautā
tapus, todel ir Ižweijbōs Užweizdėjimo Wy-
riaušybe iwelyjūsi yra, kad Ungariū Wentaret
astūnes Dienas anfcziaws gal buti išbedami.
Kōrs taigi daug Ungariū sugauta tampa,
tay ficzion ant Stalo ney wieng negauname
pamatyti; nēs jau anksty, Rytmečio Laike,
sugautteji Ungariū nu Pirfėjā i Kurbus supa-
kofami ir su Dampšiepiu „Cranc“ i tolimaji
Swietq isfiungziami yra. — Po ilgo Laukimo
dabar tas Paliepimas parėjo, kad Bagaria-
wimas ficzion wēl tur prasidėti, o Darbas
teip toly, kiel Žmonitā ant to pritenka, ir
is tikro yra prasidėjēs. Kaipweik pritenkās
Žmonitā Staitlus susiēsēs bus, taps Darbai
is wiso ant Mariā pradedami. Zine apie
Darbo Welujėimq ficzion daug Dziaugsmo
padare.

Apsakimai.

Dantu Darbaviete
nu **M. Karpes.**

Kunstiškas Dantis, Plombie-
ravimus, Dantū Bertaišmus
Tilžeje, Aufst. Ulycz. Nr. 52
(šale Pošto).

Repašturenczius
priimu aš kasdien, tikt Nedėldie-
neje ne, nu Žegoriaus 8 iki 9
Rytmetij.

In unserem Verlage ist soeben
erschienen:

Keleivio Žodis

apie tris Kaliejimus Pomilo
nū

Dr. M. Frommel,
Vyrauso Vyškuro ir Konfistorialroto
Gelleje.

3 lietuviška Kalba išverstas
nū

Dangšacio,
Mokitojaus Ušballiše.

Preis 20 Pf.

J. Reylander & Sohn.

Marczioms

jodu Kašmyru,
jodu ir wiseip parvotu
Sziktu,
Wyneriu Škepetu bey
Katiekiu

privėlyja su Patarnumu

D. Veteraitis

Tilžeje,
Wokiecziū Ulyczioj Nr. 14.

Budawoniū

Reikmenes!

Stogo-Czerpjas (Dakpanes), Uj-
wiršawimo - Almenius, Cementa,
Kalki, Gipsa, Murininkū Mendres,
engl. Szamott-Almenius, Szamott-
Miltus, Ugnies-Moli, Drotnege-
les, Langū bey Durū Apmušimus,
Wirimo-Plotes, Kepimo-Kakalius,
Kakaliū Duris i. t. t.

prisiulo didžiausame Iššikšyrimė.

Carl Manleitner,
Tilžeje.

Primin. Czepat iškilges Stogo-
Czerpjos (Dakpanes) bey senos
Stogo-Czerpjos antkakaliū Sta-
tymo.

Langū Stikla

(balta reyniškta bey pus-
balta pomeriškta)
prisiulo wisokiose Jortose ant
pigiausū Prekštū

L. Bartenwerfer,
Tilžeje.

Wokiecziū Ulycz. Nr. 66.

Pigey! Pigey!

Didzes Riebšiltės,
= Ihlen-Siltės
Szwiejes
Mathies = Siltės
twirtay suskėgtose didziuse ir ma-
jose Baczkoje bey pagal Staitliu
prisiulo

August Mickinn,
Tilžeje.

Musū Drukortioj yra sekantieji

Naštelei

šdrukawoti ir wisuczės ant šale priglaustūjū Prekštū pardūdami:

1. Sugryšims pas Lemą . . . . . 5 Pf.
2. Šigelbėjims iš didžės Priegabdos . . . . . 5 -
3. Jėzus, Griekininkū Prietektis . . . . . 5 -
4. Per welay . . . . . 5 -
5. Ar tu esi gataws? . . . . . 5 -
6. Alėtuja! . . . . . 5 -
7. Du Kelei ir jū Galai . . . . . 5 -
8. Susikalbėjims prie Stalo . . . . . 5 -
9. Apdumošimas Wisems išganyti pastoti Norin-
tiems . . . . . 5 -
10. Meldžems dar Syki šaityk . . . . . 5 -
11. Miernyštės Žėgnone išguldyta per piktus Pase-
simus Nemiernyštės . . . . . 10 -
12. Aš ne turu Czeso . . . . . 10 -
13. Cze tikt esam czešiškyay,
Bet ten busim amžinay . . . . . 10 -
14. Wiespats ateis Dangaus Debėšje, su dibe Szlowe
ir Mace Swietg sudyti, ir wisi šwenti Angielai
ateis tada su jūmi . . . . . 10 -
15. Szendien! . . . . . 10 -
16. Desimtas Susikalbėjimas apie Birmparagawimą
amžinos Gywatės . . . . . 10 -
17. Gryczu du . . . . . 15 -
18. Kašymas wienu kelaujenczo Gydo iš Senowės
Czeso Mete 33 po Ulgimimo Jėzaus Kristaus . . . . . 15 -
19. Pamotinimas apie Maldą . . . . . 20 -
20. Išganytojo Tuzgenimas prie Žmonū Szirdžū . . . . . 20 -

Wisū šie 20 Naštelei tampa jau

už **1 Marki**

pardūdami. Kas per Postą 1 Mrk. 10 Pf. išsiuncia, gauna tas
Knygeles frankerotay.

J. Reylander & Sunus.

Kalendros geriktiskujū Ukiū Vardawimū

Rebėlei nu 15. iki 21. Augustą.

	Dibumas.			Gruntštyres Reinertrags.	Trobu Šteyres Naudojimo- Wertybe. Mark.
	ha.	a.	qm.		
17. Aug., pirm Pėtū ant Žėg. 10, prie Kufnės Amtsgeriktės, St. 6, Grundstukei: Rufs N 2	2	89	—	14,28 Dol.	2736
Dumbelwieje N 26	3	58	20	22,24 Dol.	—
Gaspadoraus Gottlieb Mastėt.					
19. Aug., pirm Pėtū ant Žegoriaus 10, prie Szilokarcziams Amtsgeriktės, St. 10, Grundstukei: Lattamischn No. 218	0	53	10	3,33 Dol.	—
Saudhen No. 8	5	59	90	16,43 Dol.	111
do. No. 64	0	74	70	2,04 Dol.	—
do. No. 68	0	57	40	1,63 Dol.	—
do. No. 71	0	52	80	0,45 Dol.	—
Gaspadoraus Mikėlio Pallitė.					
19. Aug., pirm Pėtū ant Žėg. 10, prie Kufnės Amtsgeriktės, St. 6, Grunt- stukis Karlėn Nr. 98 Gaspadoriaus Ferdinando Rofė	1	76	90	16,86 Mf.	96
19. Aug., pirm Pėtū ant Žėg. 10, prie Klaidės Amtsgeriktės, St. 5, Grund- stukis Klaidėj, Festungės Ulycz. N 2 Gaspadoriū Juro Kristiono Füllhaas bey Gustav Gahn	2	41	20	2,17 Dol.	282

**Zono Pridikio Szta-
rio, „Kasdieniškos Naukū-
Knygos“** iš wotiktės Kalbės
i lietuvišką Kalbą nū Mokytojo
Jurgio Meskatejo perwerstos,
kurioje Rytmezcio ir Wakaro Mal-
dos ant kožnės Dienės per wisą
Nedėlę yra, ir nobajni Paragini
mai, Maldos bey Giesmės ant
wisū ewangėliški Szwencziū ir ant
wisokū Czesū ir Paslaidimū žmo-
giško Gywastės, Sweikatoj, Bi-
goj' ir Smertije, — yra išdruka-
wotos ir prie mangs kaip ir
wisū Lietuwės Knygininkū pietli
gaunamos.

J. Reylanderis bey Sunus.

Kaip

Mashnos = Alieju

Kulimo = Mashnomš
prisiulau:
šwiesu Cylinderio Alieju II po
45 Pf. uš Lyteri,
šwiesu Cylinderio Alieju I po
50 Pf. uš Lyteri,
Mashnū Medzio Alieju (Womėle)
po 60 Pf. uš Lyteri,
išczystytą Kėwiū Alieju po 55 Pf.
uš Lyteri.

Wisū Mashnū Alieji yra nu
Sakū walni, o šadangi ant War-
tojimo tikt labay menšay te yra
privalu, tay tošjai Žtepinas pi-
gesnis ir geresnis uš wisus kitus
Tepalus yra.

Albert Rippke,

Tilžeje, Aufstojoj Ulyczioj Nr. 95,
Drogu - bey Barwū-Kupeczšte.

Mano Lauženinkuse gu-
lenti Gruntstuki nu 51 Murgu
Didumo bey mano Rukuse gu-
lenti Uki, nu 5 Murgū Dibumo,
ketu aš iš walnės Wales pardūti.
Gaspadorus ir Našlys
Jurgis Kiupelis
Lauženinkuse pas naujūš. Stubrius.

Dirwos

Parrandawojimas.

Utarninke, '16. Augusta
pirm Pėtū ant Žegoriaus 8 aš
Jedsterkiū Karcziamoj 70 Jed-
sterkiū Girės Walsczjuje, Štyriuse
137, 139, 142, 143, 144, 145
gulencziū Dirwės Parceliū, nu
iš wiso 37 Hektarū 91 Aro ir
4 □ Meteriū Dibumo, ant Nau-
dojimo 6 Metams atwiray uš
aufšeziausī Siulymą parsamdyšiu.
Dintuse, 6. Augustą 1887.
Katal. Oberšteris.

Der heutigen
Nummer d. „Tilžės
Kelewis“ liegt eine Beilage von
**A. P. Muscate, „Land-
wirthschaftl. Maschinen“**
betreffend, zur gefl. Beachtung bei.

Bridelka prie № 32 „Tilžės Keleiojo“.

Tilžėje, 12. Augustą.

150-metinei Atšiminimo-Szwentei Lietuvos Szuliu.

Metas 1887 labay daug Szuliams Lietuwoj 150 metine Szwente ja Pastowejimo hra; daugel nu ja Szulės Gruntawojimo Diena todėl kaip ypatiską Szwentę praleis. Fridrikui Wiliumui I. Prusā Karalumi pastojus su prusiskosiomis Szulimim labay pitay isweizbejo, ypaczey Lietuwoje, kur Pamosklas bey didesnis Zmoniu Iffigudenimas pries wafarines Prowincas labay atsu pasilikę buvo. Szwediskay lenkiskasis Karas, kursai nu 1655 iki 1660 trufo, Lietuwos Walsczijuse isgastingus Iffupstijimus buvo padaręs. Szwediskay-brandenburgiskasis Karas nu 1675 iki 1679 wos uzgijusefes Ronas wél atplešęs buvo, o galiausey Maras Metuse 1709 bey 1710 rytinioj Prusā Prowincoj wisudidziausius ir isgastingiausius Iffupstijimus padare.

Fridrikis Wiliums I. atkartotinaj Rytprusus aplanke ir rado, kad ypaczey Laukininkai pagal ja Zinojima bey Pastelgima nemishtinay wargingame Stone stowėjo. Szulės tikt Diektuse bey Wajnyckiemiuse tebuwo. Jey Kudikei i Szulę norėjo eiti, tay jie kotęs 4 iki 5 Myles eiti turėjo. Galwiji Ganymas, flectieji Kelei bey limpanczioses Bigos, kurios tikart Zmones smauge, Szulės Aplankymą kune powisam negalimu Daiktu padare. Dawadnus Szulės Aplankymas ale niekados galims nepastojos. Prie wlenos wienintelos Parapijos prillause Kartais daugiaus kaip 100 Kiema; tulasis i Wajnyckią feliaudams 3 iki 5 Myles eiti turėjo, o tikart tikt Diewo Namai labay skaitlingay apsilakomi tape. Wiens Wyszups (Crcprieferis) Mete 1740 sawo dwasiskajei Wyriausybei sitetpo raso: Kaip as Mete 1712 i Wyszupo Urėdą istobams Wajnyccias bey Szulės perziurejau, daugiaustose Parapijose hale Wajnyccios bey Szulės ney wienos Wybeles arba tois Testamentas, bet tikt kelios Giesmju Knygos bey keli Katgismai teradosi. Dwiujose Parapijose du Wyru, kuriudu 40 Metu sawo Urėdą buvo pilnamojusiu, per wisą tą Czėsą ney jolia Wybelia nebuwo turėjusiu, bet tikt su Skarbinygia apsigelbėjusiu. Wienoj sita Parapija hale Kunigo bey Mokytojo Niekis, ir neygi Kunigo Kudikei, kofę Waldele nemofoje. Remohytieji Zmones is wiso imant menfay tą tejinio ir teip stambi, kaip kofie Galwijeji buvo.“ Szulmistrai Wasfardos Laike tanke Galwijos gane ir Ziemoj Kudikius mokino. Uz Galwija Ganymą jie tanke daugiaus Algos gawo, kaip uz Kudikiu Pamojinima. Pagal kelis tame Czese gillitajancjus Padawadyimus buvo Mokytojiems iwelhta, kad jie ant sawo tolesnio ir gerefno Iffilaitymo Eterninku Kupczyke wartyti ir Braungwyno Szinkoryste laikyti galentis. Pagal wieną Paliepimą is Karaliaucziaus nu Meto 1712 kojnas Kiems wieną Waiking, didesnis du Waikinu, Ziemos Laike i Szulę siusti turėjo, jeib tenay mokytas ir Szulmistrai Wajnyccioj bey prie Laidotuwju ant Pagalbos dereti galėtu, o jey Wėda randas ir Zmonimis giedotu bey melstas. Per tofes bey fitas Ypatybes, kaip antay per tą, kad Muzikes Kelimas prie Krikstijna, Swodbu i. t. t. Mokytojui uzdatas tape, Prashymai

apie Szulės Aplankymą n'ispildyti pasiliko. Fridrikis Wiliums I. tanke ir mielay pato Rytprusus aplanke, dawēs pagal Tiesą rasytus Pranesimus isfustu, megino patfai Zemės Stoną, aplanke Amtmonus, Kunigus i. t., dawēs apie Szuliu Pasilaitymus pasipafakoti, perziurejo wisą patę ir klausęs Pamosklui. Mete 1718 isdame Karalus Paliepimą, „sumienyta Syla wariojant tikt galiausey Reziniojimi pagelbėti, Zmonius ant Iffupzinimo Diewo pargabenti, Wajnyccias bey Szulės pabudawoti ir itaisyti, o prietuju ir gerus Kunigus bey Szulmistrus istaityti.“ Kunigui karaliskajo Dwaro, Wardu Lyfius, Karaliaucziye jis Mete 1718 rase, kad jis su Franku Hallej susitrojys ir Zmanymus daręs, kaip tas Darbas geriausey galėtu buti pradėdamas, ir kad jie tujau uzgerus Kunigus bey Szulmistrus rupinti turētis. Profesoris, Wajnyccrota bey Kunigs Szulce Karaliaucziye prie Szuliu Gruntawojimo Karalaus desinoti Ranka buvo. Su apdywtinu Tamprumu, su retay matomu Drafumu bey Dziaugsmingumu jis tą didyti Darbą, Lietuwą itaisyti, tolyn ware irgi sawo aukstefnoj Senatwej nepailso, wienof be Karalaus Apfukrumo bey Akhlumo nieks nebutu pastojus. Szulcas turėjo tą didyti Dziaugsmą, sawo Darbą uzbaigt mathdamas. Dibe buvo jo Proce, kure tas senasis Wyrs ant sawės uzieme, ju grazejis ale yra todėl jo Atšiminimas, kuri jam Rytprusai dar fendien yra palanke.

Wiens Szulco Czeso Draugas, Konzistorialrots Sufsmilch, raso apie to Czeso Szuliu Pasilaitymus: „Ypaczey Lietuwoje, kur dar dibis Reziniojimas bey Tikejimas i wisoflius Niekiekus ponawoja, po ilgo Pasiprocewojimo pasimirusojo, Diemyje isfenciojo Karalaus bey per Drę. ir Profefori Szulcą ant karaliskaja Rasta itaisytos Szulės, kuriu Skaitlus iki 1756 jau ant daugiaus kaip 1700 per gerą Waldymą tam datuju Biningu priauges buvo, n'abejotinay didę Dale prie greitojo Augimo ir Tarpimo Prusijos tur.“

Ypatiską Karalaus Iffitilejimą turėjo Kunigs Engelis Ziluse, Nagainės Kreize, kuri Karalus prie sawo Surotyjima pritrauke. Sztie Surotyjimai trufo astuniolika Metu. Iki Salcburgeriu Zwandrawimo Mete 1732 dar tikt 17 Szuliu tebuwo gruntawota. Metuse nu 1732 iki 1738 Karalus Lietuwoje wienat apie 900 Szuliu gruntawojos. Iff Bradjios priesyjos Edelmonai, Zmones, je ir pacijos Wyriausybes bey Kunigai Karalaus Paliepimams; ypaczey sake tikart esantieji senieji Lietuwinkai, Kudikiu Pasimokinimas is Knygu ne ilgay terufęs, bet kaip nūprofnas Daiktas wél busę atmetamas. Keli sawo Kudikius mielias Katalika Wierai prikreipti norėjo, nekai jus i Szulę siusti. Nedėdieni Szulės bey Perklaušėjimai ir Meginimai tape itaisomi. Wybeles tape i Lietuwiskajey bey lenkiskajey Kalba perstatyfos. Depuziertbutis bey Regierunga labay pries Szuliu Gruntawojimą kaip nepafelamą Zemiės Apfunkinimą stowėjo, wienof Karalus Berfmananczujā Komifioną suwadino, nusunte wieną Winkteri i Rytprusus ir isleido potam Mete 1736 gruntinyji Szulės Da-

wadą „Principia regulativa“, kursai kaip labay gers Jofanas per ilgus Metus isfibande. Wyriausis Bedimas Szuliu Uzweizbejimo pagal Karalaus Paliepimą wienam Swietiskamjam turys buti padėdamas, kursai ale Diewo bijas Zmogus buti turys.

Pasfuij Kartą Karalus Mete 1739 Rytprusise buvo ir sawo dibi Dziaugsmą is to turėjo, kad Szuliu Pasilaitymai pasigeringe buvo, kad lietuwiskieji bey lenkiskieji Kudikei ir Krikfcionume bey wofiskoj Kalboj pamofinami tape. Jis tasai buvo, kure Mofytojiems pritenkancę Algą iwelhtjo, jōs wisofinaji Stoną pagerino, Szuliu Butus dawadney itaisydino ir Mofytojiems bey bednesniems Walscziejims Pasalpos futelo. Per ji Lietuwa bey Rytprusai i Kulturą, t. e. i Iffgudenimą, parėjo. Jis yra Rytprusams bey Lietuwai labai minētins, Attaisytos Szulės Pasilaitymu, o Lietuwos Defawone stow ties Regierungos Butu Gumbinej, kur jam dekingieji Lietuwinkai kaip „Attaisytajui Lietuwos“ Mete 1835 Paminklą pastate. Grazejis ale yra tas Paminklas, kuri Karalus, tas twirtasis ir geray perfmanantys Szuliu Wyrs, Szirdhyse prusiskuju Mofytoja bey Prusijos Zmoniu yra pasistates.

(Iff Mofytoja Ceitungos ryt. bey wal. Prusā Prowincai imta.)

Iff Lietuwos bey abiejū Prusā Prowincū.

— Tilžėje, 5. Aug. Darbininkis Fridrikis Szurwyns is Szpliteria, kursai nu keliu Wyhnia Medzia Wirweninka Mistro Keyferfizion 23. Merca s. M. Szakas nupjowęs buvo, pagal Lauko-beyGiris-Policijos Jofaną nu 1. Aprilio 1880 i Prowa traufamas tape, kuri nu Szepia Sudzios 2. s. W. laifoma buvo. Apstufas isafes, kad tikt ant Paliepimo Budawones Mistro Klifio, jo Gaspadoriaus, toktai dars, kuriam per Rubziaus Tworą jo Mallos Darzo isfipletufos Wyhnia Szakas Trifdinimus dariufos. Keyfer'is esas ir tiesog nu Klifio paprashytas busęs, kad tas Szakas attolintu, kofiai jis ale ne dars. Szepia Sudzia nu Pefzengimo wirfuy minetojo Jofano negalėjo perfiludyti ir turėjo, kadangi Klifui s 287 I Dalies IV. Tit. wisofinos Zemės Teisybes prie Szalies stowėjo, pagal kuri nieks po sawo Gruntu ir Lauku Apaczioj isfipletufes Szakais arba per Rubziju perfitiesancses Szakas swetimo Medzio apfesti neprivalo, Apfaltintaji per nekaltą istarti ir Rastas Walzijos Kafei uzdėti.

Rufnėj, 4. Aug. Po Peta 31. pr. M. atfrado ant Jodefrantos Welenu Pelfes wiename Bute Ugnis. Nu Wejo papusta ir nu didyiojo Saulės Karscio pafelpta ji greitay plesties pradėjo ir weiky i kelis fitus, netoly stowenczius Butus iwėre. Kaip tte mazieji is Medzia pabudawotieji Butelukai fufrito, Ugnis i Welenu Pelfę isgawo ir besziurent labay toly isfiplete; keli Murgak Welenu Pelfes su ant tos auganczis Zawais bey Poputimis powisam supustiti tape. Per fitą Ugni pasidariufoji Iffkada labay dibe esanti, ypaczey ir dėl to, kadangi Gaspadorei pries Ugnies Priegada niefur nebuwo ispirke, — Rufnes Apgywentojei Wafare 30. pr. W. Kwierku Darze Posto-Uredininko, Pono Probst.

wieną żydenciją Kwieciką pamatyti gawo, kurę tulafis ficzion dar niekados nebuwo regęs; tay buwo teip wadinamoji „Nakties Karalene“, kuri po ilgū Metū tikt wieną Syki Nakties Laife teydy. Po Żeg. 6 Wakarę pradėjo tenay du Ziedu pamazelum isfipliekti, prieš Żeg. 11 buwo puifey isdbabinieji swiestejji Kwiecikōs Lapai sawo didziause Grozybę atfiekę. Po Widurnaczo Ziedai wēl pamazelum ufidaryti pradėjo, o Rytmeçui iskaustant wiſa Grozybe falin buwo. — Szioſe Dienoſe nuſtendo wiens 13 Metū ſens Waifins Szirwytej wiename Szere beſplaukydams. Wakar wiens dwieſti Metū ſens Rudifis, ant jo nepadabojant, Aimatōs Upej nuſtendo.

Karaliaucziuje 2. Aug. Ant Parſeliawimo muſū Ciecoriaus i Rytprusus dēley didzija Manēweris ſi Rudeni ne tiktay wient muſū Mieſtas bet ir kitur Zmōzmones priſigatawija, fur Wieſpatis Ciecōrus parkeliaudams ant Walandōs apſiſtoti keta. Wienof dēley to didziojo Truſo, kurſai iſ Ciecōrus Manēwerio paſidaro ir dēley trumpojo Czēſo, kuri Ciecōrus ant ſawo Relionēs tegal wartoti, daugiauseji Prowincōs Mieſtai, kurie lukurawę buwo, kad Wieſpatis Ciecōrus ſawo Muruſe paſweifinti galeſentis, dabar Iſpildymę ſito ja Luſeçzio neb' ſulauks. Teip ant Paweiſſo Wyrefnyſis Dirſawōs Karelwja bey Żalnieryſtēs Draugyſtēs, Pōns Sztepreſ Uredininas Starowſki, prie karaliſkojo Hofmarſalo to Zwelyjimo buwo praſęs, kad Ciecōru perſeliant 5 Septemberi, ankſty, ant Dirſawōs Geifeldwario ſu ſawo Draugyſte paſiſtoti galētu. Ant ſito Papatymō 27. Julyja iſ Gaſteino nu karaliſkojo Hofmarſalo ta žine parėjo, kad anſai Suſtojimas ant Geifeldwario neturys nuſidūti, kadangi Eſtratrufis Wieſpatis Ciecōrus ir Karalaus jau labay ankſty pareiſęs, o Draugyſte tą Apſiēmimę negalenti turėti, Atiſi Wieſpatis Ciecōrus triſbinti. Teip ir Apgywentojei Marienburkio Mieſto ſimet tą Dziaugimę neturēs, Ciecōru tarp ſawēs matyti. Kaip „Nogat-Geitungai“ raſoma yra, tēnay teipjau ta žine iſ Gaſteino nu Hofmarſalo parėjusi, kad Ciecōrus ſi Syki i Karaliaucziū ſelaudams Martenburkio Pili negalēsęs paſjiurėti.

— Kaip maloningay Wieſpatis Ciecōrus Pakwietimus ant ficzion Manēwerio Laife nulaikomujū Szwencziū priēmęs yra, tay iſ wiſako numanęti galime, kas iſiſiol žinoma paſtojo. Teip ant Paweiſſo Raſte Hofmarſalo muſū Prowincōs Wieteninams ypatis kay iſtarta tape, kad aukſtaſis Pōns, nors jis labay Pakwietimui ant Linſmymbēs Szwentes butu ſeti noręs, jeib prie ſitōs Progoſ Žiupones muſū Prowincōs pažinti gautu, tikt tą Pakwietimę priimti negalys, kadangi Syka nebipritenkanti, neng ſale Manēwerio dar ir tokioms Szwentiems pributi galētu. Jeib ale Pōnams iſrodytu, foks didis Dziaugimas Ciecōru iſ to paſidarys, kad ja Tarpe paſtrodyti galys, tay norys jis po tām Iſſiderėjimu ſawo Miejimę prie Czefnieds pažadėti, kad ppaçęy ne didesnios Budawones ir ne didi Priſtaifymai ant to butu daromi, kadangi netwiris Dalyks eſas, ar Wieſpatis Ciecōrus ir tą Welyjimę iſpildyti galēsęs. Dabar wienof ſakoma yra, kad po nu Prowincōs dādamosēs Czefnieds tikt dar ir Žiuponiū Priēmimas nuſidūſęs.

Klaipėdos, 2. Aug. Sji Rytmeti nuſtendo beſplaukydams Eurofe Kupczus Roberts Werneris. Jo Lawonas yra tarp Žiu-

poniū- bey Pōnū-Maudymo-Wietōs ant Kopa ſale teip wadinamosēs Smileçziū Karçiamōs ant Krantōs użwartyas atrafſas.

— 3. Aug. Widuryj ſio Mēneſio meſ žwyninius Karo-Sziepins pas muſū Dſtę ſulaukſime, butent ſefanczius Panzerſiepius „Friedrich Karl“, „Hansa“, „Sachsen“ bey Sziepiū-Waifina Iſimokimimo Alçrūtę „Nige.“ Szitie Karo-Sziepei ſtow po Romandę Żurā Kapteino, Pōno Deinhardt. Nu 15 ſ. M. Sziepiems Klaipėda Poſto Sztaçionu paſtos.

— [Orangi Prowa] Du Gaſpadoriu iſ Ditawōs ir Labotakiū, kaip wiens prie antrojo Laufo priſtrubežlajancziū Raimynu, dēley Iſruimawimo wienōs Wandens-Nutraukimo-Grabēs i Waldę parėjo. Tas Gals, kūrſ iſtaſtas turėjo buti, raſi koſiā 30 žingsnū ilgs tebuwo ir tikt koſi wienę Marti Raſtu tebutu padaręs. Nepaſajings budams ale Raimyns iſ Labotakiū ſtunde ir Prowa, kaip ji wiſur aſudyta, irgi priepat wyriaufiōs Waldymo-Sudzids Berlyne, Rudenyj praėjusi Weto ant Galo parėjo. Praſidėjusi buwo ta Prowa Wete 1884. Raſtū yra iſ wiſo koſie 150 Martiū paſdarufiū, kures ſtundēs iſ Labotakiū użmokėti turēs. Szale ſitū Raſtū turēs jis dar ir koſius 30 Martiū tą Prowę laimėjusiamjam Gaſpadorui iſ Ditawōs kaip Alçginimę uż jo žygius mokėti. Miſlyjame, kad teip weikę anſai Gaſpadorus, kūrſ ſu ſawo ſtunda niekū niera iſtaifęs, dēley menſū Dalyka i kaſtaunes Prowas neb' iſileis.

Marggrabowa, 3. Aug. [Ugnis Belkėj.] Praėjusej Nebēldienę iſiſiol dar n'iſreikſtu Budu Girėj bey Welēnū-Belkėj tarp Markowſkiū, Niedzwekſiū bey Krupiniū Ugnis paſidare, kuri didzijam Sausumui be eſant labay dibele paſtojo. Kofi dibe ta Ugnis buwo, tay galime iſ to ſupraſti, kad Dumū Stulpas irgipat Iſrutjy, t. e. 11 Wlyliū aſtu, matomas buwo. Dumai prieš Wafarę macnu Debeſi aplink Ugnies Wietę padare, o ir muſū Mieſtas buwo i Dumus ſlūne powiſam iſtaufſas. Buwo rods jęſkoma, Ugni geſinti; kadangi ale ant Geſinimo per menſay Wandens buwo, tay tas Darbas menſay paakty te ējo; ilgos Grabes tape iſtaſtos; jeib tām Ugnis prie Iſſiplitimo apſtabdyta taptu. Panedēlyj Ugnis dar wis toliaus dege, ſmaruſtus Rytwējas Diepſnas wis iſ naujo papute. Paſdarufiōji Iſkada yra labay dibele.

Szweçziauſoſios žines.

Wyne, 10. Auguſtą. Princas Ferdinands nu Roburkio ſendien pirm Pētū ant Žegōriaus 9 1/4 iſ Marchegg ſu Eſtratrufu i Turnſeverin (ant Bulgarijōs linſay) iſſeliawo.

— Szio Rytmeçzio Laikraſçzei apſneka Roburkio Princō Ferdinando Iſſeliawimę, kurio Czēſę jie nežino pridāti; jie ant to nurodo, kad Princas ant ſawo paties Priegadōs apſiēmęs iſſeliawti. „Swetimujū Laikraſtis“ ſako, kad Iſſeliawimas be jokio Pabraſinimo Gyropōs Maciā ir Turkijsōs Zwelyjimo nuſidawęs, priegtam tas Iſſeliawimas ir prieš Dawadus Berlyno Derėjimo ſtowys, ant kurio Princas Ferdinands ypatis kay paſſaukęs, todėl tas wiſas Apſiēmimas tikt Draſūnieds Darbs te eſas.

Turgaus Preke

nu 6. Auguſtą 1887.

	Tilſeje		Klaipėdo	
	M.	S.	M.	S.
Kwēçzei	750	780	6	650
Rugei	5	530	4	50
Wieçzei	430	5	4	450
Wizjos	420	450	2	280
Žirnei, balt.	550	6	6	650
rain.	750	850	6	7
Koputes	290	330	3	350
Kiaurbei ant Kapōs . . .	250		2	60
Swieſtas	80	90		85
Kiauliena	50	60		50
Zautiena, geriauſoji	35	50		60
Berſiena	35	45		30
Wiena	35	40		40
Sziens	2	3	2	250
Szaudai } uż Centneri			1	75
Szaudai uż Kapę . . .	21	24		2
Sēmenei uż nauj. Sziep.				
Timotai uż Centneri . .	15	18		
Kruſiene, praſta } uż 2		34		
Wizjū Krūpai } Swarę		44		
Einai uż Centneri				28
Walka, minſhta				40
Walka, kieta				44

Turgaus Prekes Karaliaucziuje

nu 10. Auguſtą.

Uż po 100 Sworus Szieno 1 Mł. 60 Pen. iki 2 Mł. 24 Pen., Szaudū 1 Mł. 33 Pen. iki 1 Mł. 68 Pen., Kwieçziū 8 Mł. 30 Pen. iki 9 Mł. — Pen., Rugiū 4 Mł. 35 Pen. iki 5 Mł. — Pen., didziju Mieçziū 4 Mł. 57 Pen. iki 5 Mł. — Pen., mažiju Mieçziū 4 Mł. 40 Pen. iki 4 Mł. 80 Pen., Wizjū — Mł. — Pen. iki 4 Mł. 90 Pen., rainū Žirniū 6 Mł. 50 Pen. iki 6 Mł. 90 Pen., baltū Žirniū 5 Mł. 30 Pen. iki 6 Mł. 50 Pen., uż naujaji Szepeli Kopuçziū 1 Mł. 50 Pen. iki 3 Mł. — Pen., uż Swarę Zautiendōs 40 iki 55 Pen., Kiaulendōs 50 iki 60 Pen., Wieniendōs 40 iki 50 Pen., Berſiendōs 30 iki 60 Pen., Swieſto — Mł. 90 Pen. iki 1 Mł. 10 Pen. uż 15 Kiaurhus — Mł. 65 Pen. iki — Mł. 75 Pen.

Berlyno Prekiū-Deveſe.

Publis Popieriaus-Pininguſe ant 100 Rbl. . . . . 178 Mł. — Pf.

Walfōs-Wardawimo Termynai

nu 15. iki 21. Auguſtą 1887.

- 15. Aug. ant Żeg. 10: Trappōnuſe, prie Schwellnus Oberſirſterijēs Trappōnen.
- 17. . . . . 9: Budſtekluſe, Oberſirſterijēs Heydwalde.
- 17. . . . . 10: Laedēnuſe prie Meyer, Oberſirſterijēs Uğballen.
- 17. . . . . 10: Nikolauſe (Deuſches Haus) Oberſirſterijēs Nikolaiten.
- 18. . . . . 10: Laedēnuſe prie Meyer, Oberſirſterijēs Neu-Lubdnen.
- 19. . . . . 10: Rauffēduſe (Poſto Ramuſe), Oberſ. Żura.

Kas iſbandytas ir geras lieforiſkas Priprowas apfarianti bando, menſay Paſturencziūjam ney joki Gerę tām n'iſrodo. Teip ilgay, kaip tikt aſſimintis galime, wiſados toſiā Priprowa laifomū buwo, kurioſ kożnuſe Ramuſe kaip naminioſ Priprowas giliawo. Su Moſlū Tolnžen-gimu ir joſ geresnioſ paſtojo ir i Wietę Wwininkū Moſtiēs bey „Serimo ſenofēs Bobōs“ yra Priprowas ſtojuſioſ, kurioſ nu Perſmanancziū mėginamos ir potam Wartosimui primelytos tape. Tokiai giliūja ppaçęy apie per Metū Metus nu Priſwalancziū labay mielay wartojamafēs Aptiek. R. Brandto Szweicerpiles. Pağircziauſeji Lieforei bey Szimtai Daſtara yra jeſ kaip ſmagiaufę, geriauſey maczyjançę ir n'iſkadingiaufę Widuriū Liefarimę paženklinę. Nereik todėl nu Pawyhdetojū ſuſſilaidinti dūti, bet tas Szweicerpiles, kurioſ po Dejele uż 1 Marti Aptiefoſe gaunamos yra, bandyti, ir tada Lieforiū Aſudyjimas per Dieſę iſſirodys.